

Handläggare: Cecilia Schönewald
Telefon: 08-508 14 061

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Gemenskap ger hälsa – utvärdering av förebyggande arbetet inom äldreomsorgen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens rapport.

Leif Sjöholm
Stadsdelsdirektör

Leif Kananen
Avdelningschef Egen regi

Sammanfattning

Stadsdelsförvaltningen bedriver sedan många år ett ambitiöst arbete med olika former av förebyggande insatser riktade till äldre personer. I denna studie belyses stadsdelens fem träffpunkter och seniorgymmet. Besökarna omvittnar hur värdefulla träffpunkterna är för dem, hur bra personalen är, och hur de trivs med de olika programpunkterna. Enkätresultaten visar att de sociala mötesplatserna och även seniorgymmet fyller en viktig funktion genom att kompensera för den förlust av socialt nätverk som ofta uppkommer vid ökande ålder. Nio av tio av dem som besöker träffpunkterna har fått nya bekanta.

Även på seniorgymmet har tre av fyra fått nya bekanta. På seniorgymmet svarade åtta av tio positivt på påståendet att de blivit friskare av att delta, och två tredjedelar instämde i att de blivit på bättre humör av att delta.

Ärendets beredning

Ärendet har utarbetats inom avdelningen för egen regi. Ärendet behandlas i stadsdelsnämndens pensionärsråd 2013-04-12.

Bakgrund

Stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum har fått i uppdrag att beskriva nyttan av det förebyggande arbetet och hur deltagarna upplever de verksamheter som sker inom ramen för det förebyggande arbetet riktat till äldre i Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning.

I denna rapport redovisas resultat av enkät till deltagarna i träffpunkter och senorgym i stadsdelen, intervjuer med besökare samt intervjuer med vissa nyckelpersoner i stadsdelen. Några utblickar görs mot länet i övrigt. Rapporten inleds med en kort översikt över aktuell forskning.

Det förebyggande arbetet har lång tradition i stadsdelsförvaltningen. Den nuvarande verksamheten har bl.a. sin grund i det så kallade Årstaprojektet 2005-2006. Enheten för den förebyggande verksamheten har som målsättning att erbjuda förebyggande insatser för att främja kvarboende, förebygga ensamhet och minska antalet fallolyckor för målgruppen äldre i stadsdelen samt att bygga upp ett varaktigt stöd för anhöriga/anhörigvårdare. Enheten ska även aktivt arbeta med att ge stöd och erbjuda gemenskap för volontärer som vill göra en insats för äldre personer i stadsdelen. Enheten svarar bl.a. för Hälsochema som är föreläsningar om hälsa, syn och hörsel, anhörigfrågor, polis och brandsäkerhet. De ges en gång/termin och café. På Årstapaviljongen får man prova på i gymmet, testa balansen, prova qigong, träffa biståndshandläggare. Det kan komma upp till 70 personer vid dessa tillfällen.

Verksamheten består av sex sociala mötesplatser och ett senorgym. Det är dessa som följts upp i denna studie. Vidare ingår fixartjänst för äldre, anhörigstöd, heminstruktörer för syn- och hörselnedsatta, sommarkollo, Rågsveds hälsoträdgård och volontärverksamhet.

Resultat av intervjuer och enkätsvar

Varför besöker man Senorgymmet/träffpunkten?

De som intervjuades ombads beskriva varför de besöker träffpunkten respektive senorgymmet. Det dominerade svaret för de som ofta deltar på träffpunkterna är att de vill träffa folk. Några berättar att de inte kände någon i området, flera omnämnar att de fått vänner tack vare träffpunkten. Ett vanligt svar på frågan om

vad som kan göra att de mår bättre är att få umgås med andra. För flera av dessa är träffpunkten den enda aktiviteten de har.

Hur länge har de besökt Senorgymmet/träffpunkten?

De flesta som deltar i träffpunkternas verksamhet har enligt svaren i enkäterna gått där i flera år. I genomsnitt har besökarna deltagit 5,2 år. När det gäller senorgymmet har besökarna i genomsnitt deltagit i 3,5 år. De flesta (23 %), har gått på gymmet i två år, men några (12 %), har hängt med ända från början dvs. i åtta år.

Hur ofta besöker de äldre Senorgymmet/träffpunkten?

En majoritet av de som besöker de två mindre träffpunkterna som är öppna en dag i veckan gör det varje vecka – givet att de kan ta sig ut vilket beror på snö och halka. Även på de tre träffpunkter som är öppna 3-5 dagar i veckan är det många som deltar varje dag. Särskilt gäller det av naturliga skäl Salongerna, där man bor i huset och kaféet är en naturlig punkt att gå till under dagen. Där finns det de som deltar alla veckans sju dagar

Hjälp att ta sig till gym/träffpunkt

För flertalet är det avgörande att träffpunkten ligger nära, vilket också återspeglas av att de oftast bor i den stadsdel där träffpunkten ligger. En del får hjälp av granne eller väninna att ta sig till träffpunkten. Av enkäten framkommer att 17 procent behöver hjälp att ta sig till träffpunkten. Av dessa anser 93 procent att de får den hjälp de behöver för att ta sig till träffpunkten. Samtidigt anger 26 procent av dem som behöver hjälp att de skulle komma oftare om de fick mer hjälp att ta sig dit.

Aktiviteterna på träffpunkterna

I intervjuerna med besökarna framkommer en tydlig bild av att det för de flesta av dem inte är viktigt att det är olika aktiviteter, utan att man får sitta och dricka kaffe och prata med andra. Cafèverksamhet finns på alla träffpunkter och av enkäten framkommer att den är mycket uppskattad.

Saknar besökarna något?

En del av syftet med enkäterna var att utröna om deltagarna saknar några aktiviteter eller tycker att något är mindre bra. Av enkäterna framkommer att man överlag är mycket nöjd med de aktiviteter man deltar i. Intervjuerna visar entydigt att man tycker att allt som ordnas är bra, och få önskar sig något annat än det som är. Några av besökarna på Salongerna tyckte att öppettiden på helgerna är för kort, men om man tittar på enkätsvaren för samtliga verksamheter var de flesta (93 %) fullt nöjda med verksamheternas öppettider.

Vad betyder gymmet/träffpunkten?

Ingen av de intervjuade på träffpunkterna anser att deltagandet inneburit att de förändrat sina levnadsvanor. De som tränar på gymmet svarar att förändringen är just att de börjat träna med maskiner. De intervjuade synes se sig som aktiva personer, som genom träffpunkterna eller seniorgymmet kunnat fortsätta att vara aktiva.

När de intervjuade ska beskriva vad träffpunkten betyder för dem så återkommer ord som att jag trivs med andra, jag blir glad här. I stort sett alla instämmer i att de mår bättre av att delta. Enligt enkätsvaren är det vanligt att man hade fått nya bekanta på träffpunkterna, 86 procent hade fått det. Av dessa personer svarade 67 procent att de även träffades utanför mötesplatserna.

Att de blivit tryggare genom att delta i träffpunkterna instämde 42 procent i helt eller delvis, och fem procent instämde inte. Resten, drygt hälften, svarade inte på frågan. Att de blivit friskare instämde 45 procent helt eller delvis i, sju procent instämde inte och 48 procent svarade inte. Bättre humör stämde helt eller delvis för 67 procent, fyra procent tyckte inte det stämde och 30 procent svarade inte. Det påstående som således var lättast för besökarna att värdera, både på träffpunkterna och på seniorgymmet, var "bättre humör". Det instämde en majoritet i.

Kvinnor och män uppskattade caféverksamheten i ungefär lika hög utsträckning 77 respektive 73 procent valde den bästa kategorin i enkäten dvs. mycket bra. Av de ensamboende tyckte 73 procent att caféet var mycket bra jämfört med 93 procent av de samboende. Både män och kvinnor hade fått nya bekanta av att besöka träffpunkterna, kvinnorna i något högre utsträckning: 88 procent mot 81 procent bland männen. Kvinnorna instämde oftare helt i påståendet att de blivit på bättre humör av att vara med i träffpunkternas verksamhet: 71 procent jämfört med 44 procent av männen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen instämmer i att träffpunkterna och seniorgymmet är en värdefull resurs för de äldre i stadsdelen.

De drivs av engagerad personal, som på ett förtjänstfullt sätt skapar trygghet och förtroende hos besökarna. Besökarna omvittnar hur värdefulla träffpunkterna är för dem och hur de trivs med de olika programpunkterna. Enkätresultaten visar att de sociala mötesplatserna och även seniorgymmet fyller en viktig funktion genom

att kompensera för den förlust av socialt nätverk som ofta uppkommer vid ökande ålder.

Utvecklingsmöjligheter

För att bättre ta tillvara den resurs som finns i träffpunkterna och seniorgymmet kommer förvaltningen använda rapporten och de förslag som lyfts fram, som utvecklingsmöjligheter i samråd med medarbetare, i olika samverkansmöten och med besökare. Verksamheten kommer bland annat arbeta med följande områden i samverkan med berörda medarbetare, brukare och organisationer:

- se över möjligheten att rekrytera fler volontärer
- diskutera metodutveckling till exempel
 - anhängigkonsulent och fixarna i deras möten med äldre i stadsdelen informerar och motiverar dem att komma till träffpunkterna och seniorgymmet. Träffpunkterna kan vara ett värdefullt stöd för anhöriga och deras närstående
 - se över av arbetsätt och metoder,
 - se över utbud av aktiviteter i samråd med besökare
- utveckla samverkan med
 - beställaravdelningen: biståndshandläggarna och uppsökare
 - primärvården
 - hemtjänsten för att utveckla former för hur omsorgstagarnas kontaktpersoner ska kunna stödja isolerade äldre att ta steget och börja gå till en träffpunkt eller gym

Bilaga

1. Rapport Gemenskap ger hälsa